

Eders Majestäter,
Eders Kungliga Högheter,
Herr talman,
Ledamöter av Sveriges riksdag!

För fem dygn sedan skakades Sverige av mordet på utrikesminister Anna Lindh.

För två dygn sedan genomfördes folkomröstningen om euron.

Idag samlas svenska folkets främsta företrädare till ett nytt arbetsår här i Sveriges riksdag.

Det är nu vårt gemensamma ansvar att samla nationen och forma en politik i hela folkets intresse.

* * *

Folkomröstningens resultat blev entydigt.

Stödet för valutaunionen är lågt hos det svenska folket.

Folkomröstningsresultatet ska självklart respekteras. Sverige kommer inte att delta fullt ut i det europeiska valutasamarbetet. Beslutet kommer att gälla under överskådlig tid. Riksdagens partier har gjort bedömningen att frågan inte kommer att aktualiseras igen under innevarande eller kommande mandatperiod.

Sverige ska däremot fortsatt delta i eurosamarbetets två första steg.

Konvergenskriterierna och stabilitetspakten har tjänat svensk ekonomi väl. Dessa kommer att vara vägledande för regeringens politik för sunda offentliga finanser. Målen för den ekonomiska politiken ligger fast. Utgiftstak och överskottsmål ska klaras.

De konsekvenser som Sveriges nej till euron får ska mötas med en offensiv politik – både här hemma och internationellt.

Risken för framtida oro på ränte- och valutamarknaden, och för en svagare ekonomisk utveckling i Sverige ska mötas med kraftfulla åtgärder som stärker de svenska företagen, handeln och tillväxten.

Risken för minskade möjligheter att påverka europasamarbetet innebär inte att Sverige sänker ambitionerna. Tvärtom ska Sverige vara ett än mer aktivt EU-land och en konstruktiv samarbetspartner.

Politiken inriktas nu på att i bredast möjliga samverkan på bästa sätt rusta Sverige för det utanförskap som folkomröstningsresultatet innebär.

* * *

Herr talman,

Välfärden står inför betydande utmaningar, inte minst genom att befolkningen blir allt äldre. För att klara en stark välfärd i framtiden måste fler komma i arbete och tillväxten öka.

Det kräver också att de klyftor som tär på sammanhållningen i Sverige överbryggas. Klyftorna växer framför allt mellan regioner i Sverige. Men de växer också mellan invånare med olika ursprung, mellan de som har en fast förankring på arbetsmarknaden och de som har svårt att ta sig in på den, mellan män och kvinnor. De riskerar att skapa demokratiska problem, och de utgör ett hinder för tillväxt.

Tillväxt kommer inte av sig självt. Grunden är sunda offentliga finanser och en välutbildad befolkning. Tillväxten påverkas av skatter, villkor och regler. Den påverkas av hur öppet samhället är mot omvärlden. Men ytterst skapas tillväxten i människors framtidstro, hos innovativa entreprenörer, i social sammanhållning och många arbetslust och vilja att utvecklas och spränga nya gränser.

Tillväxt växer ur samspel – mellan trygga människor och en öppenhet för det nya, mellan en stark offentlig sektor och välriktade investeringar i näringslivet, mellan det gemensamma ansvarstagandet och människors möjlighet att förverkliga sina drömmar.

Valutasamarbetet skulle ha främjat handel och företagande. Det hade givit oss bättre förutsättningar för både tillväxt och välfärd. Nu måste en stark utveckling åstadkommas med andra medel.

Ett program för ett konkurrenskraftigt, attraktivt och framtidsinriktat Sverige i god sammanhållning behöver förverkligas.

De politiska partierna, arbetsmarknadens parter och andra centrala organisationer delar ansvaret för att så kan ske. Regeringen bjuder därför härmed in till bred samverkan för att utveckla Sverige.

* * *

1. Svensk konkurrenskraft hävdas

Flera av Sverige främsta konkurrentländer, som Finland och Tyskland, fortsätter att vävas samman av den gemensamma valutan. För att hävda svensk konkurrenskraft ska viktiga skatter, som kapitalbeskattning och bolagsskatter, ses över. Om de väsentligt avviker från euroländer i vår närhet kan de bli ett hot mot svensk tillväxt och välfärd. Detta bör ingå som en del i en långsiktig strategi på skatteområdet, väl förankrad bland riksdagens partier och arbetsmarknadens parter.

2. Sverige ska utvecklas i sammanhållning

Ingen vinner på regionala obalanser. Sverige måste ha ett utjämningsystem som minskar obalansen mellan kommuner och landsting så att alla regioner har förutsättningar för tillväxt. Ett förbättrat utjämningsystem mellan kommuner och landsting presenteras. Välfärden måste värnas i kommuner och landsting med stor utflyttning och vikande skattekraft. Framför allt kommuner i glesbygd med kvarhängande problem med bostadsöverskott ges ökat stöd och avlastning genom ett särskilt statligt bolag. Utbytet och samarbetet över gränserna mellan regioner och kommuner i Europa växer och ska uppmuntras. Sveriges jordbrukare måste kunna konkurrera på villkor som är likvärdiga de som gäller för övriga Europa.

3. Infrastrukturen ska länka ihop Sverige - mellan regioner och grannländer

En skrivelse överlämnas i vår till riksdagen med en kraftfull satsning på svensk infrastruktur. Några för tillväxten avgörande investeringar kommer att presenteras. Passagen genom Stockholm hindrar effektiviteten för tågtrafiken i hela södra Sverige. Citybanan ska därför byggas. Trafiksituationen i Västsverige måste förbättras. Alternativa finansieringsformer prövas för att påskynda arbetet med denna del av vägnätet. Förbättrade kreditgarantier ska underlätta kapitalförsörjningen vid bostadsbyggande. För att binda samman landets alla delar kommer stödet till kommuner som bygger ut bredband att förbättras. Redan nästa år kommer ytterligare 250 miljoner kronor att tillföras. Bredbandsutbyggnaden kan därmed fortsätta med full kraft.

4. Ett mänskligare arbetsliv och kamp mot ohälsan

Alla måste hjälpas åt för att minska sjukskrivningarna. De innebär sämre tillväxtpotentialer, men framför allt förlust av livskvalitet för många enskilda. Regeringens förslag om att deltidssjukskrivning ska prioriteras har lett till att

andelen heltidssjukskrivna minskat. Ett särskilt anställningsstöd för långtidssjukskrivna införs för att underlätta rehabilitering. Regeringen kommer från årsskiftet införa möjligheten till finansiell samordning mellan försäkringskassan, länsarbetsnämnden, kommun och landsting för att förbättra rehabiliteringen för dem som är i behov av sammansatta insatser. Ett system för att förstärka arbetsgivarnas ekonomiska drivkrafter att minska sjukfrånvaron ska införas under 2004. Karensdagen ska tillämpas rättvist och effektivt. Regeringen kommer under hösten att diskutera frågan med arbetsmarknadens parter.

5. Ungdomars och invandrares sysselsättning ska öka

Arbetsmarknadspolitiken måste inriktas på platsförmedling och individanpassade åtgärder för dem som har särskilt svårt att få arbete. Långtidsarbetslösheten bland unga måste brytas. Åtgärder presenteras för att halvera ungdomsarbetslösheten på ett år. Sysselsättningen måste också öka bland utrikes födda. Staten ska vara ett föredöme som arbetsgivare. Mottagandet av nyanlända invandrare och stödet för deras etablering i samhället reformeras med inriktning på snabbare inträde på arbetsmarknaden. Svenskundervisning, yrkesinriktad praktik, validering av kompetens och andra insatser ska **kunna** ske parallellt. Arbetsmarknadsverkets och andra myndigheters ansvar förtydligas. En valideringsdelegation tillsätts och tillförs 60 miljoner kronor under fyra år för att bättre värdera och tillvarata människors faktiska kunskap och kompetens. Utbildningen i svenska för invandrare reformeras.

6. Sverige ska vara en ledande forskningsnation

Examinationen i forskarutbildningen ska fördubblas. Därför stärks grundforskningen och utbyggnaden av forskarutbildningen fortsätter. Andelen forskningsrelaterade företag ska öka. En särskild satsning görs på tillämpad industriforskning inom IT-sektorn. Arianeprogrammet stöds genom att finansiering säkerställs för ett fortsatt svenskt deltagande i detta för svensk högteknologi viktiga rymdprogram. Steget mellan forskningsframgångar och kommersiellt gångbara produkter måste förkortas.

7. Villkoren för entreprenörskap förbättras

Industrifonden utvecklas för att öka tillgången på riskkapital i tidiga skeden. Fler regelförenklningar genomförs. Handläggningstiderna vid företagsregistrering kortas. De regionala insatserna för företagsutveckling effektiviseras och görs mer överblickbar. Skatten sänks för småföretagare med sammanlagt en miljard kronor genom lättnader i 3:12 reglerna. Under hösten läggs förslag som underlättar generationsskiften i småföretag. Kooperativa ekonomiska föreningar ges förbättrad avdragsrätt för utdelning. Årliga överläggningar med livsmedelsindustrin inleds för att stimulera utveckling och exportsatsningar. Arbetet med att förnya regelverket för finansiella företag fortsätter i hög takt.

8. Nya tillväxtmöjligheter i Östersjöregionen ska tas tillvara

Med EU:s utvidgning blir våra närmaste grannländer runt Östersjön medlemmar av EU:s inre marknad. Detta ökar kraftigt möjligheterna till ökad handel, investeringar och tillväxt också för Sverige. För att stärka svenskt näringslivs position och möjligheter att bedriva handel i regionen etableras ett särskilt Östersjöcentrum. Handelsrepresentationen byggs också ut och förstärks i hela regionen. En offensiv satsning på stöd och rådgivning till företag med intresse och potential för handel med Östersjöländerna görs. Kontakterna över Östersjön ska öka också på andra områden, som bekämpning av gränsöverskridande brottslighet och miljösamarbete. Det nordisk-baltiska samarbetet i EU-frågor ska fördjupas ytterligare och en ny Rysslandsstrategi utarbetas.

9. Modern teknik ska driva fram en miljömässigt hållbar utveckling

Miljöprövningen snabbas upp och förenklas för företagen på ett sätt som inte gör att miljön blir lidande. Sverige kommer aktivt att driva klimatpolitiken framåt. Satsningen på klimatinvesteringar i kommunerna tar fart. Vindkraften ska byggas ut. Energieffektiviteten ska öka med energisnål teknik. Sverige vill se en kraftfull handlingsplan inom EU för detta. Skatterna ska fortsatt användas för att styra mot hållbar utveckling. Satsningar krävs för en renare Östersjö. För att förhindra oljeutsläpp satsas ökade resurser på att skärpa och utveckla bevakningen. Kampen mot farliga kemikalier fortsätter. En internationell konferens om utbildning för hållbar utveckling äger på svenskt initiativ rum i Göteborg under våren.

10. Exporten ska öka och internationaliseringen tas tillvara

Fördelarna med internationaliseringen behöver spridas till företag i hela landet. En ny aktiebolagslag föreslås som ger företagen större möjligheter att nyttja de nya former för finansiering som följer av internationaliseringen. Starkare länkar mellan forskning, teknikutveckling, kommersialisering och internationalisering av den svenska miljötekniken skapas. Ett centrum för miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport inrättas. Exportrådets exportsäljarutbildning utökas. Ett metodutvecklingscentrum inrättas för att motverka hindrande handelsbyråkrati. Ett nytt forum bör etableras för regelbundet utbyte med näringslivet i frågor på den europeiska dagordningen.

* * *

Herr talman,

I vår välkomnas tio nya medlemmar i EU, och det historiska steget tas mot ett enat Europa. Med nya medlemmar, ett nytt fördrag, en större inre marknad och en gemensam valuta formas ett framtida Europa i välstånd, demokrati och fred.

Sverige är ett litet exportorienterat land, starkt beroende av omvärlden. Vår framtida tillväxt och välfärd, oavsett var i Sverige vi lever och bor, beror i högsta grad av den europeiska utvecklingen. Att tydliggöra detta samband och att visa på EU:s betydelse för Sverige är ett ansvar för många.

Sverige ska vara en aktiv och konstruktiv part i EU-samarbetet, både för att det är vårt ansvar och för att det är bra för Sverige. Med den utgångspunkten kommer regeringen att forma EU-politiken.

EU har blivit den sysselsättningsunion Sverige strävat efter. Ambitiösa mål har satts upp inom ramen för Lissabonstrategin. Goda resultat har nåtts. Målet är att öka sysselsättningsgraden till 67 procent redan 2005. Strategin bör nu utvecklas.

Som en föregångsnation för jämställdhet inom EU känner Sverige ett särskilt ansvar. Regeringen vill att jämställdhetsaspekter integreras i samtliga EU:s politikområden.

Med fler medlemsländer ökar både behovet av, och möjligheterna till, en stark miljöpolitik på EU-nivå. Sverige ska fortsatt driva på för höjda ambitioner.

Sverige är känt för sin öppenhet och vår trovärdighet är hög när vi ställer krav på ökad öppenhet inom EU. Allmänheten måste ges ökad tillgång till allmänna handlingar. Detta har Sverige delvis fått gehör för i EU:s framtidskonvent.

Regeringskonferensen om EU:s framtid inleds den 4 oktober. En skrivelse om konventet kommer att lämnas till riksdagen inom kort. Regeringen eftersträvar bred politisk samsyn kring hur det framtida konstitutionella fördraget ska utformas. Ett nära samråd med riksdagen etableras under förhandlingsprocessen.

Det förslag till hur makten ska fördelas mellan EU:s institutioner som konventet presenterat är i huvudsak bra. Enhällighet bör även i framtiden gälla för beslut som rör skatter, försvarspolitik och stora delar av utrikespolitiken. Sverige kommer att verka för en öppen och demokratisk union med en kombination av gemensamt beslutsfattande och frivilligt mellanstatligt samarbete.

* * *

Herr talman,
Ledamöter av Sveriges riksdag,

Ni representerar något av det viktigaste vi har i Sverige – vår demokrati.

Ni innehar något av det finaste en människa kan ha – andras förtroende, ett förtroendeuppdrag.

Låt mig citera det tidigare statsrådet och riksdagsledamoten Svante Lundkvist. I diktsamlingen Noteringar återfinns följande citat från en remissdebatt 1982:

"Politik

detta uttryck för människors förväntningar
deras motstridiga intressen
deras bekymmer och oro för framtiden.

Politiker

dessa av somliga smått föraktade varelser
 flitiga som bin strävar de
 med små och stora problem
 i människors gemenskap.

Syna dem i sömmarna

men förneka inte den roll
som dom på ditt uppdrag måste spela."

Regeringen vill ta initiativ som stärker folkstyrelsen och den representativa demokratin i Sverige.

Fler människor behöver få möjlighet att under någon period i livet ha ett politiskt uppdrag. Därför måste villkoren för de förtroendevalda ses över.

Ett förtroendeuppdrag måste kunna förenas med yrkes- och familjeliv, och med integritet och trygghet. Annars kommer den skara människor som är beredda att axla ansvaret – och få del av glädjen – som förtroendevald att tunnas ut.

Det arbete som inletts kring hot mot förtroendevalda behöver följas upp av en arbetsgrupp med representanter för bland annat kommuner, folkrörelser, rättsväsende och media.

Även om politiska partier, föreningar och folkrörelser tappar medlemmar så ökar det politiska engagemanget i samhället. Det är slöseri att inte ta människors engagemang tillvara. Pensionärernas erfarenheter är en viktig resurs, precis som unga människors perspektiv. Regeringen kommer att ta initiativ till att höja partistödet så att partierna bättre kan stödja skolningen av nya förtroendevalda inom de politiska ungdomsförbunden.

Reglerna för den svenska demokratin - vår författning – fyller snart trettio år. Under den perioden har samhället kraftigt förändrats och demokratin ställts inför nya utmaningar. Det är tid för översyn av demokratins spelregler. Riksdagens partier bjuds därför in till överläggningar om en samlad översyn av regeringsformen.

En parlamentarisk kommitté med uppgift att se över strukturen och uppgiftsfördelningen i samhällorganisationen är satt i arbete. Kommittén ska identifiera och belysa samhällsförändringar som har betydelse för relationen mellan staten, landstingen och kommunerna, men också mellan regeringen och förvaltningsmyndigheterna. Kommittén ges i uppgift att lämna konkreta förslag på förändringar.

* * *

Regeringens vilja att stärka grundläggande demokratiska värderingar i samhället har bland annat kommit till uttryck i arbetet med Levande Historia. Intolerans och främlingsfientlighet kräver vårt outtröttliga motstånd.

I januari 2004 hålls den fjärde och sista internationella konferensen med utgångspunkt i Förintelsen som anordnas av regeringen, på temat förebyggande av folkmord.

Med den nya myndigheten Forum för Levande Historia har ett forum skapats för arbetet med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen, både nationellt och internationellt.

* * *

Sverige är för litet för stora konflikter. Det behövs ett nytt samförstånd för att modernisera och göra Sverige tryggare.

Sverige ska vara de många möjligheternas land – inte de stora motsättningarnas samhälle.

Ett Sverige som står enat i arbetet med att skapa goda förutsättningar för nationen utvecklas starkare. Med ett vidgat samförstånd i samhället blir vi också bättre rustade att ta hand om varandra.

De löften socialdemokraterna ställde ut i förra årets val, och det 121-punktsprogram som regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet utarbetat ska genomföras under mandatperioden.

De äldre förtjänar att mötas med omtanke och respekt. Med allt fler äldre måste finansiering, personalförsörjning och kvalitet i äldreomsorgen tryggas. Ett samarbete inleds därför mellan regeringen, landstingsförbundet och kommunförbundet.

Barnen ska stå främst. Alla barn har rätt att växa med kunskap och trygghet. Alla skolor ska vara bra skolor. År 2005 inleds satsningen på att anställa ytterligare 6 000 förskollärare och barnskötare. Satsningen på högre kvalitet och 15 000 fler vuxna i skolan fortsätter. Ett arbete inleds för att minska barns ekonomiska

utsatthet. Samverkan med idrottsrörelsen för Sveriges barn och ungdomar fortsätter.

De ekonomiska satsningarna på sjukvården fortsätter. Vid årsskiftet höjs grundnivån i föräldraförsäkringen till 180 kronor. En ny och utvecklad jämställdhetsbilaga ingår i årets budget. Det europeiska handikappåret sätter fokus på tillgängligheten för funktionshindrade och kamp mot diskriminering.

Socialpolitiken skärps. En satsning på missbrukarvården genomförs. Fler kommer att få vård, köerna till avgiftning kortas och eftervården förbättras. Genomförandet av den alkoholpolitiska handlingsplanen fortsätter och alkoholreklamen begränsas ytterligare. En nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården förbereds.

Alla människor måste kunna känna trygghet på gator och torg.

Människor som är i behov av psykiatrisk vård ska få den. Den psykiatriska vården måste förstärkas. Regeringen kommer att tillsätta en psykiatrisamordnare som löpande ska lämna förslag om psykiatris former och samverkan mellan kommuner, landsting och myndigheter.

Rättsväsendet tillförs nya resurser. Antalet poliser ska fortsätta öka. Skärpningar i sexualbrottslagstiftningen föreslås. Återfall i brott måste minska. Kriminalvården utvecklas och påföljderna moderniseras.

I vårt land behöver vi nu en tid av samling kring framtida utmaningar.

Sverige är ett viktigt land – för oss som bor här och för våra medmänniskor i världen.

Vi ska vara stolta över vårt land, men samtidigt bygga det starkare.
Vi ska vara stolta över oss själva, men samtidigt stötta varandra.
Vi ska utvecklas tillsammans med andra.

* * *

Herr talman,

Den 12 februari i år presenterade utrikesminister Anna Lindh regeringens utrikesdeklaration. Den kom att bli hennes sista. Hon sa:

"Säkerhet i dagens värld måste skapas globalt och gemensamt, och innebära frihet och trygghet för alla./.../ Säkerhet förutsätter mänskliga rättigheter, folkrätt och demokrati."

I denna anda ska utrikespolitiken drivas vidare. Med vår militära alliansfrihet som grund bidrar vi aktivt till den gemensamma säkerheten i vårt närområde, inom EU och FN.

Kampen för nedrustning fortsätter med kraft. Kärnvapenländerna måste förmås att ta sitt ansvar. Frågan om Nordkoreas kärnvapeninnehav måste få sin lösning. En internationell kommission om massförstörelsevapen startar under ledning av Hans Blix.

En ny utvecklingspolitik samlar de svenska insatserna för en rättvis och hållbar global utveckling. Biståndet fortsätter att öka. Under mandatperioden beslut fattas så att enprocentmålet nås. Insatserna mot hiv/aids förstärks. Narkotikabekämpning prioriteras. En bättre samordnad asyl- och migrationspolitik i EU främjas, utifrån på humanitet och solidaritet, asylrätten och internationella konventioner.

Världens länder har gemensamt åtagit sig att halvera världsfattigdomen till 2015. Den rika världens handelshinder måste avvecklas, också för jordbruksvaror. Efter helgens bakslag vid WTO-mötet i Cancún, måste ansträngningarna öka i den förhandlingsrunda som syftar till rättvis, fri handel och global tillväxt.

Samverkan med viktiga utvecklingsländer som Brasilien, Sydafrika och Indien kommer att intensifieras samtidigt som dialogen med Förenta staterna förblir central.

Världssamfundets ansträngningar för att hantera konflikter och globala hot måste ges vårt fulla stöd. I Mellanöstern måste våldsspiralen stoppas, och en palestinsk stat upprättas. Stabiliteten i Afghanistan måste säkerställas och återuppbyggnaden och demokratiseringen i Irak påskyndas.

Vi får aldrig ge upp hoppet om att freden är möjlig.
Vi får aldrig ge upp kampen för demokrati och mänskliga rättigheter.

Slutsatsen lånar jag av en annan ledande svensk politiker som även han rycktes bort i förtid, Olof Palme:

"Detta är vår värld. Av den är vi beroende. Mot den har vi ett ansvar."